

Fiscaal strafrecht

Procesafspraken in fiscale strafzaken: geen 'silver bullet', wel impact

Sinds de Hoge Raad verduidelijkte dat procesafspraken toelaatbaar zijn, neemt het aantal zaken met procesafspraken toe. In een recente omvangrijke fiscale strafzaak met procesafspraken stond ons kantoor een adviseur bij die verdacht werd van medeplegen van inkomstenbelastingfraude.

In deze zaak kwam de verdenking er kort gezegd op neer dat de adviseur samen met een medeverdachte een fiscale structuur had aangeboden waarbij dividenden volgens het OM zouden zijn 'omgekat' tot uit het buitenland afkomstige giften of leningen zodat over die geldbedragen ogenschijnlijk geen inkomstenbelasting hoefde te worden betaald, terwijl sprake zou zijn van in Nederland belaste dividenduitkeringen. Aanvankelijk werd de adviseur ook witwassen tenlastegelegd. In het kader van procesafspraken is een wijziging tenlastelegging overeengekomen, waarbij dit feit is komen te vervallen. Tevens is overeenstemming bereikt over de door de officier van justitie neer te leggen strafeis. Aangezien de rechtbank geen partij is bij de procesafspraken – en dus ook niet per definitie aan de strafeis is gebonden – is het de kunst om met een zodanig voorstel te komen dat de kans groot is dat de strafeis bij een bewezenverklaring in het vonnis wordt overgenomen.

Bij een bewezenverklaring in deze zaak zou de ernst van de feiten volgens de rechtbank een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van aanmerkelijke duur rechtvaardigen. De rechtbank legt – evenwel conform het afdoeningsvoorstel – een taakstraf op met aftrek van voorarrest, een geheel voorwaardelijke gevangenisstraf en een geldboete. Daarmee kon voor de adviseur een streep worden gezet onder deze langslpende kwestie.

Groen licht

Procesafspraken zijn een relatief nieuw fenomeen. In grote lijnen komen die neer op een afdoeningsvoorstel na overleg tussen het OM en de verdediging voor een voor de rechter (en beide partijen) aanvaardbaar vonnis. Procesafspraken kunnen een bijdrage leveren aan een effectief en voortvarend strafproces in omvangrijke

of complexe fiscale strafzaken. Tot voor kort was het nog onduidelijk of het wettelijk stelsel het maken van procesafspraken toestond. Aanvankelijk werd wisselend succes geboekt via pionierende rechtbanken, advocaten en officieren van justitie. Een belangrijke ontwikkeling is het oordeel van de Hoge Raad dat procesafspraken toelaatbaar zijn, zolang de eisen van een eerlijk proces neergelegd in artikel 6 van het EVRM in acht worden genomen. Deze waarborg is in het bijzonder van belang omdat de verdachte in een afdoeningsvoorstel veelal afziet van de uitoefening van bepaalde aan hem toekomende verdedigingsrechten.

Tegen die achtergrond heeft de Hoge Raad in zijn arrest enkele randvoorwaarden geformuleerd die bij het maken van procesafspraken moeten worden geëerbiedigd. Deze punten komen ook terug in de naar aanleiding van het arrest vorig jaar gepubliceerde 'Aanwijzing procesafspraken in strafzaken'. Zo zal de verdachte goed moeten begrijpen wat de gemaakte afspraken inhouden en zich bewust moeten zijn van de rechtsgevolgen van de procesafspraken – zoals de daarmee gepaard gaande afstand van verdedigingsrechten of door de officier van justitie neergelegde strafeis. De procesafspraken worden dan ook tijdens de inhoudelijke behandeling van de strafzaak – zo ook in de hiervoor genoemde zaak – indringend met de verdachte besproken.

Geen 'silver bullet'

Er moet niet uit het oog worden verloren dat procesafspraken geen 'silver bullet' – ofwel een wondermiddel – zijn. Er wordt immers veelal afstand gedaan van verdedigingsrechten en ingestemd met een bepaalde strafeis. Wanneer een zaak zich nog in een voortraject bevindt, zouden eerst de mogelijkheden kunnen worden afgetast voor een buitengerechtelijke af-

doening – of een sepot – zodat de zaak überhaupt niet voor de rechter komt. Wanneer een buitengerechtelijke afdoening niet tot de mogelijkheden behoort, bijvoorbeeld omdat de officier van justitie besluit te dagvaarden, kunnen procesafspraken aan de orde komen. Uiteraard kan zonder procesafspraken en met behoud van alle verdedigingsrechten – desnoods tot de Hoge Raad – worden geprocedeerd. Fiscale strafzaken kunnen evenwel jaren in beslag nemen en zijn vaak erg belastend voor de verdachte, die graag zo snel mogelijk duidelijkheid wenst en liever zijn of haar blik op de toekomst richt. Ook kan de uitkomst van een strafzaak, bijvoorbeeld wanneer de adviseur in een 'grijs gebied' heeft geadviseerd, uiterst onzeker zijn. In die gevallen kan de adviseur zelfs een onvoorwaardelijke gevangenisstraf boven het hoofd hangen. Veel factoren kunnen een rol spelen bij het aangaan van gesprekken over procesafspraken. Het maken van procesafspraken mag dan geen doel op zich zijn, maar het biedt zeker mogelijkheden en kansen voor de advocaat die zijn cliënt wil behoeden voor een langslpende en gecompliceerde procedure met een onzeker resultaat.

- 1 Rechtbank Overijssel 25 januari 2024, ECLI:NL:RBOVE:2024:413.
- 2 Zie ECLI:NL:RBOVE:2019:3124 (Cymbalzaak) en ECLI:NL:RBMNE:2022:4687.
- 3 HR 27 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1252, NJ 2023/31 m. nt. P.A.M. Mevis.
- 4 Aanwijzing procesafspraken in strafzaken (2023A002), Stcrt. 2023, 22351.

Door mr. D.J.E. (Daniëlle) de Kruijff
De Bont Advocaten